

La gestió cultural com a construcció de ciutadania

Publicat per [Interacció](#) [1] el 17/11/2015 - 12:59 | Última modificació: 10/08/2026 - 08:20

La relació entre cultura i ciutadania ocupa el centre d'aquest assaig de Liliana López Borbón, escrit des de l'experiència de la gestió cultural a Bogotá i Mèxic i de la reflexió desenvolupada en diversos laboratoris de polítiques i gestió cultural a l'Amèrica Llatina. El punt de partida és una hipòtesi interessant: la gestió cultural pot contribuir a la construcció de ciutadania si deixa de limitar-se a la difusió de béns i activitats i assumeix com a objectiu la construcció de convivència, el diàleg intercultural i l'exercici dels drets culturals.

López Borbón qüestiona alguns dels llocs i mecanismes tradicionals de la gestió cultural. El museu, la biblioteca, l'escola, els centres culturals i els equipaments públics han funcionat històricament com a espais de transmissió de coneixement, identitat i ciutadania. En aquest model, la cultura es difon des d'institucions que posseeixen uns sabers cap a uns públics que els reben. L'autora proposa desplaçar aquesta lògica cap a la comunicació de les cultures, entesa com un procés en què les persones i les comunitats participen en la producció de sentit. La comunicació hauria de formar part del conjunt del projecte cultural, des del diagnòstic fins a la seva realització i avaluació, i hauria de partir del coneixement dels hàbits, les pràctiques, els territoris i les condicions de vida dels interlocutors.

Aquest canvi també modifica la manera d'entendre els subjectes de l'acció cultural. L'autora revisa el desplaçament històric del ciutadà cap al consumidor i qüestiona que la gestió cultural continuï tenint com a principal preocupació la formació de públics. Els ciutadans no són només destinataris d'una oferta. Són subjectes que construeixen identitats, memòries, formes de pertinença i projectes de futur. Des d'aquesta perspectiva, els drets culturals no poden reduir-se a l'accés als equipaments o al consum de béns culturals. La llibertat cultural implica poder imaginar altres formes de ser, reconèixer-se en la pròpia cultura i entrar en relació amb altres dinàmiques culturals. Per això l'autora proposa passar de la cultura, entesa com un objecte o una essència, a «lo cultural», concebut com un territori d'articulació entre diferències.

El territori adquireix així una importància central. La ciutat és presentada com l'espai on es manifesten les contradiccions entre globalització i formes locals de vida, entre memòries i innovació, entre desigualtats i possibilitats de participació. López Borbón proposa entendre la gestió cultural com un «laboratori per a la convivència», en què els territoris físics i simbòlics permetin assajar formes de relació entre diferents. Aquesta perspectiva condueix a passar dels espais culturals als territoris de la cultura, dels llocs on es realitzen activitats als llocs on es poden exercir drets, construir comunitat i produir nous sentits compartits.

El tercer gran desplaçament és el que porta dels esdeveniments als processos. Concerts, espectacles, fires i festes formen part de la vida cultural, però resulten insuficients si es converteixen en la principal lògica d'intervenció. Per a l'autora, un projecte cultural hauria de tenir capacitat de transformar positivament la realitat i generar processos que permetin construir convivència. Aquesta mirada es completa amb una revisió de la gestió del patrimoni: més que conservar una única versió del passat, cal gestionar les memòries, reconèixer-ne la pluralitat i trobar formes d'actualitzar-les en el present.

L'epíleg sintetitza aquesta proposta en una concepció de la gestió cultural orientada a fer més públic allò públic, reconèixer el dret a la identitat, generar processos d'apropiació dels llocs on transcorre la vida, ampliar els

repertoris culturals, experimentar altres formes d'habitar la ciutat i afavorir l'exercici de la llibertat cultural. La gestió cultural apareix, en definitiva, com una pràctica de construcció de territoris per al diàleg entre diferents i com una forma de generar condicions per a una ciutadania activa.

Llegit avui

El text conserva una capacitat notable per desplaçar la pregunta sobre la gestió cultural: de què programem i per a qui, cap a quines condicions culturals i territorials fem possibles. La crítica al model difusionista i la distinció entre esdeveniments i processos continuen sent especialment útils per revisar polítiques culturals centrades en l'oferta.

La proposta també mostra alguns límits propis del seu moment. La noció de «laboratori per a la convivència» és suggeridora, encara que pot resultar excessivament normativa si no va acompanyada de criteris per determinar quines capacitats institucionals, recursos, mecanismes de participació i formes d'avaluació permeten sostenir aquests processos. L'ampliació del camp de la gestió cultural cap a la convivència, la identitat, el territori i la ciutadania reforça la seva dimensió política i social, però també planteja una pregunta que el text deixa oberta: fins on pot arribar la responsabilitat de la gestió cultural sense diluir l'especificitat de la seva acció?

Referència

López Borbón, L. (2015). *La gestión cultural como construcción de ciudadanía*. México D.F.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Etiquetes: gestió cultural

Etiquetes: drets culturals

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: diversitat cultural

Etiquetes: pensament cultural

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2015/gestio-cultural-ciutadania>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/lopezborbon_gestion-cultural-como-construccion-de-ciudadania_editora_14_97_1.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/6202>